

حل مشکل املاي سارا

در گفت‌وگو با مادر او، متوجه شدم سارا علاوه بر اختلالاتش که در سال گذشته ناشناخته مانده بودند، بسیار به نوشتن بی‌علاقه و از آن فراری است. یکی از دلایل آن این بود که معلم پایه‌ی اول، برای تثبیت یادگیری املا و نوشتن، مرتب در فضای مجازی، تکرار و تمرین داشته است، از این رو، سارا از خود کلمه‌ی املا و دیکته هم هراس داشت.

پس از تجزیه و تحلیل، علاوه بر اینکه به هراس سارا پی بردم، به این نتیجه نیز رسیدم که سارا دقت و تمرکزش روی مطالب درسی بسیار کم است. همچنین با مشاهده‌ی روخوانی‌های درس قرآن و فارسی، متوجه شدم که او هنوز حرف‌ها را به خوبی نمی‌شناسد. همه‌ی این اطلاعات منجر به فهم من از این مسئله شد که او با مشکل بی‌انگیزی و دقت و ضعف ادراک دیداری روبه‌روست. بنابراین در یک جمع دوستانه با سارا و والدینش این اطمینان را به او دادم که «املاي قدیمی» را اجرا نمی‌کنم. همچنین انواع روش‌های املاگفتن را برایشان توضیح دادم و تا حدود زیادی فشار روانی ناشی از این املاي معمولی در او کم شد. سبک جدید املاي نویسی در منزل را به مادرش آموزش دادم و از ایشان خواستم در هر پیشرفت او از تشویق‌های کلامی و غیرکلامی استفاده کند. با این حال در حین انجام تمرینات ماهانه هنوز گاهی برخی غلط‌های املاي دیده می‌شد، ولی در نهایت سارا با تمرین زیاد توانست به پیشرفت خوبی برسد.

رغبت و انگیزه به درس و مدرسه، بهبود ارتباط با اطرافیان، افزایش تعداد کلمات صحیح در املا، نداشتن اضطراب و افزایش دقت در انجام کارهای شخصی و تبدیل شدن به دانش‌آموزی فعال،

هنوز هم با گذشت سال‌ها، حتی با تغییر کتاب‌های درسی، باز هم شاهد برگزاری چنین املاهایی در کلاس درس هستیم. چرا سعی نمی‌کنیم در درس املا به شیوه‌هایی نو و جذاب هم توجه کنیم؟ چرا زنگ املا در برخی مدرسه‌ها زنگی خشک و بی‌روح است؟

سارا در ابتدای سال تحصیلی، در درس‌های قرآن و فارسی و دیکته که نیاز به خواندن و نوشتن داشتند، ضعف زیادی نشان داد. چندین بار از روی درس می‌خواند و صوت‌های ارسالی را مرتب حذف می‌کرد و دوباره می‌فرستاد. بیشتر وقت‌ها در فرستادن تکلیف‌ها و صوت‌هایش، به‌خصوص در روخوانی و املاي نویسی، تأخیر داشت.

مشکلات سارا را با توجه به شواهد و اسناد، بررسی کردم. البته قابل ذکر است، چون سال قبل هم آموزش‌ها مجازی بودند، بیشتر مواقع والدین او املاها را قبل از فرستادن برای معلم، خودشان تصحیح می‌کردند و مشکل سارا تا حدودی ناشناخته و حل‌نشده باقی مانده بود. تحلیل غلط‌های املايی او بیشتر در زمینه‌ی ادراکی، دیداری و دقت و تمرکز بود. در حین ارزیابی متوجه شدم که سارا زود خسته می‌شود.

کبری فتحی پور

آموزگار پایه‌ی دوم ابتدایی،

صفهان

یکی از دانش‌آموزانم، به نام سارا، در ابتدای سال تحصیلی با بی‌انگیزی و بی‌رغبتی و ترس از اینکه دوباره اشتباهات پایه‌ی اولش را در املا نوشتن تکرار کند، در کلاس برخط حاضر می‌شد و موقع نوشتن فشار روانی زیادی را تحمل می‌کرد. همین امر موجب کندنویسی او می‌شد. پس از بررسی نقاط ضعف در املاي نویسی و فهمیدن علت مشکل او، تصمیم گرفتم در کنار فعالیت خودم و جلسات آموزش خصوصی، این دانش‌آموز را به مرکز اختلالات یادگیری، برای تقویت املاي نویسی ارجاع دهم.

تقریباً همه‌ی ما دوران تحصیل و مدرسه‌ی خود را به یاد داریم. زمانی که زنگ املا می‌شد، معلم می‌گفت: بچه‌ها نقرات وسط هر نیمکت بیرون بیایند و روی زمین بنشینند، سپس معلم کلمه‌به‌کلمه، متن املا را می‌خواند و ما یادداشت می‌کردیم.

آملاي

فروردین ماه
دوره‌ی بیست و ششم
شماره‌ی ۷ | ۱۴۰۲

۳۴

شاد و موفق از جمله تغییراتی بود که در او شاهد بودم. بنابراین با مطالعه‌ی کتاب‌های گوناگون و نیز استفاده از تجربه‌های متعدد، برای رفع این مشکل به این نتیجه رسیدم که روش‌های دیگری برای گفتن املا به کار ببرم و از املاهای قدیمی و معمول بپرهیزم. روش‌هایی که در ادامه می‌آیند، راه‌هایی را به این منظور بیان می‌کنند:

۱. استفاده از کلماتی که حروف در آن‌ها جا افتاده است.

۲. دسته‌بندی حروف چندشکلی و نوشتن کلماتی مناسب آن حروف.

۳. تمرین املا در منزل، به هر روش که دانش‌آموز علاقه دارد، مانند املا به پدر، املا به مادر، املا به خود، املا از کلماتی که برای او خوشایند است، املا از قسمتی از متن درس که او انتخاب کند و ...

۴. املاگفتن از متنی از درس و کلماتی که در ذهن کودک مانده است.

۵. مرتب‌کردن حروف و ساخت کلمه.

۶. شناسایی اشتباهات املا توسط خود دانش‌آموز و تصحیح آن‌ها روی کارت کلمه و نوشتن حروف تصحیح‌شده با مداد رنگی.

۷. پیدا کردن تفاوت‌های دو تصویر که در ظاهر به هم شبیه هستند، ولی در آن‌ها اختلاف‌هایی وجود دارد.

۸. کامل کردن شکل‌ها با توجه به الگوهایی که در اختیار دانش‌آموز می‌گذاریم.

۹. املاهای بدوبدو (در یک مسافت مشخص‌شده، کلماتی از درس را انتخاب کند، بلند بخواند و پس از راه‌رفتن یا دویدن یا لی‌لی کردن مسافت، آن کلمه را در دفتر یادداشت کند. اگر در مسیر احیانا شکل کلمه را فراموش کرد، دوباره می‌تواند برگردد و شکل کلمه را مجدد ببیند و سپس آن را در دفتر بنویسد).

۱۰. تصحیح املاهای دوستان.

منابع

۱. تبریزی، مصطفی، تبریزی، علیرضا، تبریزی، نرگس، (۱۳۹۱)، درمان اختلالات دیکته‌نویسی، تهران: نشر فراوان.
۲. فتحی‌پور، کبری، رئیسی اردلی، رضا، (۱۳۹۳)، «راهبردهای ایجاد انگیزه‌ی درس‌خواندن و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان»، مجله‌ی رشد آموزش ابتدایی (مشاور مدرسه)، دوره‌ی دهم، شماره‌ی دوم.
۳. محمودپور، آزیتا، (۱۳۹۴)، روش‌ها و راهبردهای تقویت حافظه، تهران: انتشارات مدرسه.
۴. محمودپور، آزیتا، (۱۳۹۴)، روش‌ها و راهبردهای دقت و توجه، تهران: انتشارات مدرسه.
۵. بهروزیان، محمدحسن، (۱۳۸۶)، «بازی در خدمت املا، معرفی روش‌های اصلاح و آموزش دانش‌آموزان دارای اختلالات یادگیری از طریق بازی»، مجله‌ی رشد آموزش ابتدایی، دوره‌ی یازدهم، شماره‌ی چهارم.
۶. عبدالهی حسینی، سیدعلی، (۱۳۸۶)، «املا آری دیکته خیر»، مجله‌ی رشد آموزش ابتدایی، دوره‌ی یازدهم، شماره‌ی چهارم.